

Ελευθερία κινήσεων στους κολοσσούς

ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ:

Στενές επαφές με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΑΟΖ, χωρίς πολλές απαιτήσεις, είναι αναγκαίες για να κερδίσει η Κύπρος στην υπόθεση

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του Λευτέρη Αδειλίνη

adilinis@phileleftheros.com

Είναι ώρα να υπάρξει περαιτέρω στρατηγικός προγραμματισμός για την εκμετάλλευση του κοιτάσματος «Αφροδίτη»

Η συνεχής και αρμονική συνεργασία της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις εταιρείες κολοσσούς που πραγματοποιούν γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ είναι το κλειδί όχι μόνο για να πραγματοποιηθούν περισσότερες εξορύξεις αλλά και για να μεγιστοποιηθούν οι πιθανότητες για εμπορική εκμετάλλευση του υπάρχοντος φυσικού αερίου. Επιπλέον συνεργασία αυτού του είδους είναι αναγκαία για να καταστεί η Κύπρος περιφερειακό κέντρο για εταιρείες που παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες στις γεωτρήσεις της Ανατολικής Μεσογείου.

Αυτό επισημαίνουν στον «Φ» εμπειρογνώμονες που παρακολουθούν στενά τις ενεργειακές εξελίξεις στην περιοχή μας. Αυτή την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη η γεώτρηση των ENI και TOTAL στον στόχο Καλυψώ του τεμαχίου 6 ενώ, όταν ολοκληρωθεί, η ENI θα συνεχίσει με νέα γεώτρηση στο τεμάχιο 3 της κυπριακής ΑΟΖ. Το καλοκαίρι, η ExxonMobil αναμένεται επίσης να πραγματοποιήσει δύο γεωτρήσεις στο τεμάχιο 10. Επισημάνθηκε, όμως, στον «Φ» ότι ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα των ανωτέρω γεωτρήσεων είναι ώρα να υπάρξει

περαιτέρω στρατηγικός προγραμματισμός για την εκμετάλλευση του κοιτάσματος «Αφροδίτη», ακόμα κι αν αυτό σημαίνει πως θα πρέπει η έμφαση να δοθεί στην κάλυψη εσωτερικών αναγκών σε φυσικό αέριο παρά στις πωλήσεις προς γειτονικές χώρες με

πρώτη την Αίγυπτο. Εκφράζεται επίσης επιφύλαξη για το κατά πόσο θα είναι εφικτή η κατασκευή του αγωγού EastMed για μεταφορά ισραηλινού και κυπριακού φυσικού αερίου στην Ελλάδα, και απ' εκεί στην Ιταλία και την Ευρώπη.

Πράσινο στις εταιρείες

Ο «Φ» επιχείρησε να διερευνήσει τις ενεργειακές προοπτικές της Κύπρου και πώς μπορούν να επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα, με δεδομένο ότι επιβεβαιωμένο κοιτάσμα είναι μόνο το «Αφροδίτη» στο τεμάχιο 12 της κυπριακής ΑΟΖ.

Ο Χαράλαμπος Έλληνας, ειδικός σε θέματα υδρογονανθράκων, μέλος του Atlantic Council και πρώην πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ, τονίζει ότι η κυβέρνηση πρέπει να συνεργαστεί στενά με τις εταιρείες (σ.σ. ENI, TOTAL, ExxonMobil, Noble Energy), να τις υποστηρίξει, χωρίς να προβάλλει δικές της απαιτήσεις. «Αν οι εταιρείες αυτές δεν μπορούν να κάνουν εξαγωγές λόγω των χαμηλών τιμών πώλησης του φυσικού αερίου παγκοσμίως τότε θα πρέπει να κοιτάξουμε τι μπορούμε να κάνουμε στην περιοχή μας. Τουλάχιστον να αναπτύξουμε το «Αφροδίτη» ώστε να ωφελήσει την ηλεκτροπαραγωγή στην Κύπρο, να μην εισάγουμε υδροποιημένο αέριο για παραγωγή ρεύματος». Ο κ. Έλληνας ανέφερε επίσης ότι η κυβέρνηση θα μπορούσε να υποστηρίξει και πετροχημικά έργα.

Ο Κωνσταντίνος Ταλιώτης, επικεφαλής της ομάδας Ενέργειας στην PWC Κύπρου, τονίζει στον «Φ» ότι οι διεθνούς εμβέλειας εταιρείες υδρογονανθράκων που έχουν εμπλακεί στην ΑΟΖ είναι πρόθυμες να μοιραστούν την τεχνογνωσία και τις εμπειρίες τους με

την κυπριακή κυβέρνηση στο πλαίσιο των συμφωνιών που έχουν συναφθεί. «Πέραν των οποιωνδήποτε επιπρόσθετων ανακαλύψεων και της εμπορικής εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων από την ΑΟΖ της, η Κύπρος μπορεί και έχει τις δυνατότητες να καταστεί περιφερειακός ενεργειακός κόμβος για εταιρείες που παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες στην Ανατολική Μεσόγειο, στηριζόμενη στα παραδοσιακά της πλεονεκτήματα όπως η στρατηγική της θέση, η ιδιότητα μέλους της ΕΕ, το αποτελεσματικό νομικό και φορολογικό καθεστώς κ.ά. Για την επίτευξη αυτού του στόχου πρέπει να υπάρξει συνέχιση και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της Δημοκρατίας και των εταιρειών υδρογονανθράκων, που έχουν σημαντική γνώση και εμπειρία», ανέφερε ο κ. Ταλιώτης. Επεσήμανε επίσης ότι, σε συνεργασία με τις εταιρείες και ενδιαιτημένους επενδυτές, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν υποδομές και κυρίως κατάλληλο και μόνιμο λιμάνι που θα καταστεί βάση για τις ενδιαφερόμενες εταιρείες υδρογονανθράκων και υποστηρικτικών υπηρεσιών, να απλοποιηθεί η διαδικασία αδειοδότησης και να συνεχιστεί το σταθερό πλαίσιο φορολογίας για τη βιομηχανία. Τα προαναφερθέντα και άλλα θέματα, όπως η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και η υιοθέτηση των ευρωπαϊκών προτύπων διαφάνειας σε θέματα υδρογονανθράκων, πρέπει να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες μιας στρατηγικής για θέματα ενέργειας.

Δύσκολος ο EastMed

Μια εναλλακτική λύση για να πωληθεί το ισραηλινό και κυπριακό φυσικό αέριο στην Ευρώπη δίνουν τα σχέδια για την κατασκευή του αγωγού EastMed, που θα ξεκινά από κοιτάσματα του Ισ-

ραήλ και μέσω Κύπρου θα καταλήγει στην Ελλάδα κι απ' εκεί στην Ιταλία και τις ευρωπαϊκές αγορές. Η ΕΕ χρηματοδότησε μελέτη που έκρινε πως το έργο μπορεί να είναι βιώσιμο, ενώ και οι τέσσερις ενδιαφερόμενες χώρες έχουν ήδη πραγματοποιήσει συνάντηση αναζητώντας οδούς συνεργασίας. Οι ειδικοί πάντως χαρακτηρίζουν την κατασκευή του EastMed πραγματική πρόκληση, ενώ ο Χαράλαμπος Έλληνας προχωρεί περισσότερο και υποστηρίζει πως το έργο είναι ανέφικτο.

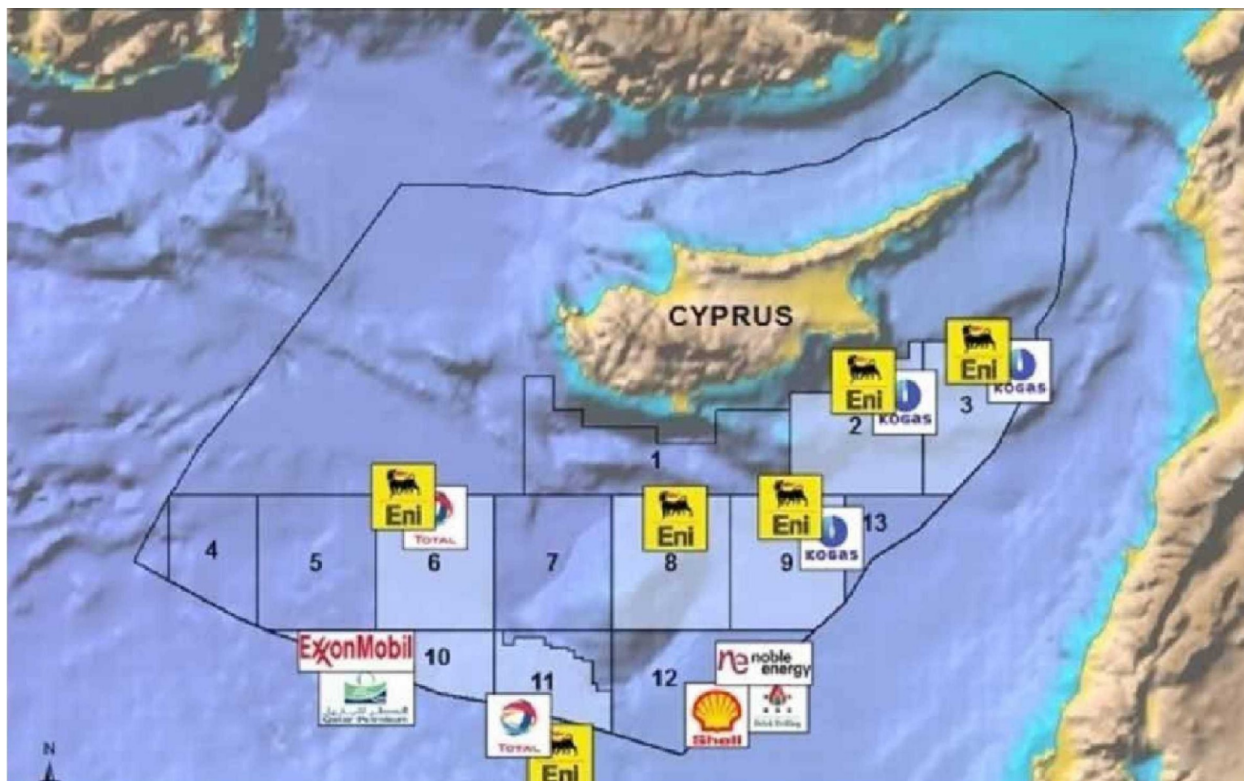
«Πρόκειται για όνειρο θερινής νυκτός. Δεν μπορεί να γίνει αυτός ο αγωγός εκτός κι αν η ΕΕ καταβάλει το ήμισυ του κόστους, γύρω στο 3 δισ. ευρώ. Αυτό δεν γίνεται. Η Ιταλία θέλει εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Και μελετά τα πάντα. Αυτή τη στιγμή, όμως, είναι προχωρημένες οι διαπραγματεύσεις για να φέρει ρωσικό φυσικό αέριο μέσω του Turkstream, που τελειώνει το 2019 και θα φθάσει στην Ιταλία μέσω της Ελλάδας. Αν γινόταν ο

EastMed θα ενδιέφερε την Ιταλία. Θα είναι, όμως, ο αγοραστής κι όχι ο επενδυτής που θα κατασκευάσει τον αγωγό».

Ο κ. Έλληνας τονίζει πως αυτή τη στιγμή το φυσικό αέριο που φθάνει στην Ιταλία από την Ολλανδία μέσω Αυστρίας στοιχίζει περίπου 5% πιο πολύ από το ρωσικό φυσικό αέριο. Η Ιταλία καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για να ρίξει τις τιμές. Άρα δεν μπορεί και δεν τη συμφέρει να πληρώσει το κυπριακό και ισραηλινό αέριο πιο ακριβά από το ρωσικό. Και, όπως αναφέρει ο πρώην εκτελεστικός πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ, οι υδρογονάνθρακες της Ανατολικής Μεσογείου, λόγω μεγάλου βάθους, θα είναι πιο ακριβοί από τους αντίστοιχους ρωσικούς. Από την άλλη πλευρά συνεχίζει ο κ. Έλληνας «το Ισραήλ συζητά τον EastMed διότι έχει μεγάλες ποσότητες φυσικού αερίου στο Λεβιάθαν και δεν υπάρχει διέξοδος εξαγωγής. Έτσι κοιτάζουν ό,τι μπορούν και ο EastMed είναι μια εναλλακτική επιλογή. Αλλά το έργο δεν

μπορεί να γίνει εκτός κι αν επιδοτηθεί από την ΕΕ. Ας μην ξεχνάμε ότι το έργο έφθασε μέχρι εδώ διότι οι μελέτες όλες έχουν επιδοτηθεί από την Ευρώπη. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι θα προχωρήσει».

Ο επικεφαλής της ομάδας Ενέργειας στην PWC, Κωνσταντίνος Ταλιώτης, αναφέρει ότι «ο αγωγός EastMed αποτελεί ένα έργο με πολύ σημαντικές, τεχνικές και άλλες (εμπορικές/οικονομικές) προκλήσεις». Επισημαίνει, όμως, ότι μελέτη που ανατέθηκε από την ελληνο-ιταλική κοινοπραξία που χειρίζεται το έργο έχει επιβεβαιώσει την τεχνική και εμπορική βιωσιμότητα του αγωγού, ο οποίος αν τελικά υλοποιηθεί θα συνεισφέρει στον στρατηγικό στόχο της ΕΕ για τη διαφοροποίηση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ στον τομέα του φυσικού αερίου, όπως επίσης και στην ενδυνάμωση του περιφερειακού ρόλου της Κύπρου στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της ΕΕ». Ο κ. Ταλιώτης επεσήμανε επίσης την ανάγκη στήριξης του έργου από την ΕΕ.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ «ΑΦΡΟΔΙΤΗ»

Το γεγονός ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμα η εκμετάλλευση του μόνου επιβεβαιωμένου κοιτάσματος της Κύπρου προβληματίζει έντονα τον Χαράλαμπο Έλληνα. «Το «Αφροδίτη» κάθεται και δεν κάνει τίποτα. Γράφτηκε ότι η ελληνική εταιρεία Energean είχε εισηγηθεί στην Κύπρο να πάρει φυσικό αέριο από «Αφροδίτη» να το επεξεργαστεί στην πλωτή μονάδα που διαθέτει στο ισραηλινό κοιτάσμα Καρίς και να το ξαναστείλει στην Κύπρο σε χαμηλή τιμή (σ.σ. ώστε να χρησιμοποιηθεί για παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος)». Και εμείς δεν ανταποκριθήκαμε. «Γιατί»;, διερωτήθηκε ο ειδικός σε θέματα υδρογονανθράκων. Ανέφερε ότι μέχρι τώρα δεν έχει μελετηθεί σοβαρά η αξιοποίηση του κοιτάσματος «Αφροδίτη». «Έχουμε κλειστεί σε ορισμένες μεθόδους εξαγωγής προς την Αίγυπτο, για παράδειγμα... Βλέπουμε τα μεγάλα και δεν κοιτάζουμε τα μικρά... είναι μεγαλεπήβολα έργα, αλλά οι πιθανότητες υλοποίησής τους είναι χαμηλές, διότι η αγορά και οι τιμές δεν μας βοηθούν».

Ο επικεφαλής της ομάδας Ενέργειας στην PWC Κύπρου βλέπει τις εξαγωγές στις γειτονικές χώρες ως επτακτική ανάγκη για την εμπορική εκμετάλλευση του «Αφροδίτη» σε μεγάλη κλίμακα. Και αυτό λόγω του υψηλού κόστους εκμετάλλευσης του κοιτάσματος (ανέρχεται σε μερικά δισ. δολάρια), σε συνδυασμό με τις περιορισμένες εγχώριες ανάγκες τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. «Σε κάθε περίπτωση οι νόμοι των αγορών θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα των οποιωνδήποτε εν εξελίξει συζητήσεων», είπε στον «Φ» ο Κωνσταντίνος Ταλιώτης.

Ταχύτατη η εκμετάλλευση του «Ζορ»

Σε αντίθεση με τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην ανάπτυξη του κυπριακού κοιτάσματος «Αφροδίτη», η Αίγυπτος και οι εταιρείες που εμπλέκονται, προχώρησαν ταχύτατα στην εκμετάλλευση του τεράστιου κοιτάσματος φυσικού αερίου (πέραν των 30 τρισεκατομμυρίων κυβικών ποδών) «Ζορ», το οποίο ανακαλύφθηκε μόλις 2,5 χρόνια πριν. Ο Χαράλαμπος Έλληνας εξηγεί με ποιο τρόπο επετεύχθη η γρήγορη αξιοποίησή του. «Πρώτα απ' όλα η κυβέρνηση της Αιγύπτου έκανε ό,τι μπορούσε για να ενθαρρύνει τις εταιρείες να προχωρήσουν σε γρήγορη εκμετάλλευση του κοιτάσματος. Ανέβασαν, επίσης, τις τιμές του φυσικού αερίου στην ντόπια αγορά από \$3.5/mmbTU για ανώρυξη αερίου από ρηχά νερά μέχρι \$6.5/mmbTU για βαθιά νερά όπως το 'Ζορ'. Η τοπική αγορά της Αιγύπτου αγοράζει με την ανωτέρω τιμή το αέριο του 'Ζορ'. Με αυτή τη διευθέτηση βγάζει πελώρια κέρδη η ENI (που έχει τα δικαιώματα) και γι' αυτό έδωσε μεγάλη σημασία να σπρώξει το έργο όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Σε δύο χρόνια και τέσσερις μήνες μετά την ανακάλυψη κάνει εξαγωγή, που είναι ρεκόρ. Έργα όπως αυτά απαιτούν τέσσερα με πέντε χρόνια για παραγωγή χωρίς τη διαδικασία υγροποίησης».

Σε δύο χρόνια και τέσσερις μήνες μετά την ανακάλυψη η ENI κάνει εξαγωγή, που είναι ρεκόρ

από τις εταιρείες Noble Energy και Delek, οι οποίες δραστηριοποιούνται και στην κυπριακή ΑΟΖ, άρχισε παραγωγή 3,5 περίπου χρόνια μετά την ανακάλυψή του. Στην περίπτωση του «Ζορ», η τεράστια ανάγκη

που υπήρχε για ικανοποίηση της εγχώριας ζήτησης φυσικού αερίου αλλά και τα κίνητρα που δόθηκαν στις εταιρείες συνέβαλαν στη γρήγορη εκμετάλλευση των κοιτασμάτων», ανέφερε ο κ. Ταλιώτης.

Συγκρίνοντας το «Ζορ», που ξεκίνησε γρήγορα, με το «Αφροδίτη», ο Χαράλαμπος Έλληνας πιστεύει πως η Κύπρος δυσκολεύει και τώρα τις εταιρείες. «Για παράδειγμα η Noble Energy μελετά ακόμα εξαγωγές στην Αίγυπτο κι απ' εκεί στην Ευρώπη. Αλλά είναι πολύ δύσκολο λόγω τιμών. Αν θέλαμε τη Noble να συνεχίσει έπρεπε να της δώσουμε ελευθερία κινήσεων να ενεργήσει κατάλληλα και να επιταχύνει τη διαδικασία. Τα μπλέξαμε, όμως, όλα με τα πολιτικά της Αιγύπτου και της Κύπρου και ίσως τα κάναμε πιο δύσκολα».

Τα πράγματα, βέβαια, δεν ήταν ρόδινα, ούτως ή άλλως. «Η εσωτερική αγορά της Αιγύπτου δεν χρειάζεται κυπριακό φυσικό αέριο, ούτε τα θερμικά της Αιγύπτου, αφού δέχονται πλεόνασμα. Χαρακτηριστικά, ο υπουργός Ενέργειας της Αιγύπτου δήλωσε ότι αφήνει τις εταιρείες ελεύθερες να εξαγάγουν το φυσικό αέριο που περισσεύει όπου και όπως θέλουν. Η Ιταλία θα επωφεληθεί απ' αυτό πολύ σύντομα».

Η ENI έχει λάβει από την αιγυπτιακή κυβέρνηση έγκριση διανομής που της επιτρέπει να κάνει εξαγωγή αιγυπτιακού αερίου μόλις η αγορά της χώρας αυτής κορεσθεί, αναφέρει ο Χαράλαμπος Έλληνας και συνεχίζει. «Μάλιστα η αγορά φυσικού αερίου από το Ζορ είναι μέσα στον ενεργειακό σχεδιασμό που έδωσε η Ιταλία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κυβέρνηση της χώρας άρχισε τον ενεργειακό σχεδιασμό της εδώ και δύο χρόνια. Πέρασε όλα τα στάδια διαβούλευσης και έφερε το θέμα στην ιταλική Βουλή δύο φορές. Το πλάνο αυτό υπογράφηκε τον περασμένο μήνα κι έχει δοθεί τώρα στην Ευρώπη. Όλοι οι ενεργειακοί σχεδιασμοί της Ιταλίας, με το φυσικό αέριο, με τη μείωση των τιμών ενέργειας, με την απόφαση να σταματήσουν να χρησιμοποιούν άνθρακα μέχρι το 2015, όλα αυτά αποτελούν μέρος ενός λεπτομερούς σχεδιασμού», κατέληξε ο πρώην πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ.